

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Dijkverbetering Neerloon-Demen

15 april 1997

688-66

commissie voor de milieu-effectrapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

uw kenmerk
424701 WTR

uw brief
d.d. 27 januari 1997

ons kenmerk
U254-97\Vn\ab\688-68

onderwerp
Toetsingsadvies over het milieueffectrap-
port Dijkverbetering Neerloon-Demen

doorkiesnr.
(030) 234 76 50

Utrecht,
15 april 1997

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Dijkverbetering Neerloon-Demen. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

dr. J.T. de Smidt
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Dijkverbetering Neerloon-Demen

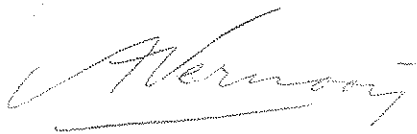
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Dijkverbetering Neerloon-Demen

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieu-effectrapport over
Dijkverbetering Neerloon-Demen,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant door de Commissie voor de
milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Dijkverbetering Neerloon-Demen

de secretaris

drs. A.L. Vernooij

de voorzitter

dr. J.T. de Smidt

Utrecht, 15 april 1997

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over het MER	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Motivering	2
3. Aanbevelingen voor de verdere besluitvorming	3

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 27 januari 1997, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 39 d.d. 25 februari 1997
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Het Waterschap De Maaskant heeft het voornemen om voor de primaire waterkering Neerloon – Demen een dijkverbetering uit te voeren. Het voornemen betreft de waterkering tussen hmp 360 en 423 in de gemeente Ravenstein, die thans onvoldoende bescherming biedt tegen hoogwater.

Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de Waterkeringen wordt milieu-effectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd.

Per brief van 27 januari 1996 (bijlage 1) stelde het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, als bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure, de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid advies uit te brengen over de inhoud van het milieu-effectrapport (MER).

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie m.e.r. Voor de samenstelling van de werkgroep wordt verwezen naar bijlage 3, waarin tevens een overzicht wordt gegeven van de belangrijkste projectgegevens.

De Commissie heeft beoordeeld of het MER voldoende informatie bevat om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming en daarbij op grond van artikel 7.26 van de Wm getoetst:

- aan de richtlijnen voor het MER, zoals vastgesteld in augustus 1995 door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant;
- op eventuele onjuistheden (artikel 7.23 lid 2, Wm);
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER (artikel 7.10, Wm).

Conform artikel 7.26 tweede lid (Wm) heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen reacties op het MER, die schriftelijk zijn ingebracht, in beschouwing genomen. Voor zover relevant zijn de reacties in dit advies verwerkt.

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat de inhoud van het MER voldoende informatie biedt om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming.

2.2 Motivering

Uitwerking varianten en alternatieven

De Commissie is van oordeel dat in het MER een goede uitwerking is gegeven aan varianten voor de belangrijkste knelpunten in het plangebied. Stedebouwkundige en landschappelijke aspecten zijn zorgvuldig uitgewerkt in varianten en alternatieven. De verschillende aspecten en functies zijn in het ontwerpproces in goede samenhang behandeld. Minder aandacht is daarbij gegeven aan de mogelijkheden die de dijkverbetering kan bieden voor het creëren van een samenhangende ecologische structuur langs de Maas. De Commissie ziet meer mogelijkheden dan in het MER beschreven om de ecologische infrastructuur langs de dijk te versterken door een meer natuurgerichte inrichting en beheer van het binnentalud. In hoofdstuk drie wordt dit punt verder uitgewerkt.

Omgeving Maaspoort te Ravenstein

Belangrijk knelpunt vormt de situatie bij de Maaspoort te Ravenstein. Uit het MER komt naar voren dat ter plekke geen mogelijkheden bestaan voor de aanleg van een ontsluitingsweg voor het bedrijf Koudijs-Wouda. Hiervan uitgaande is de Commissie van oordeel dat een goede inpassing is bereikt van de noodzakelijk dijkverbetering.

Uit inspraakreacties komt naar voren dat een korte ontsluitingsweg op maaiveldniveau onderlangs de dijk in principe tot de mogelijkheden behoort¹). Door realisatie van deze ontsluiting kan op de dijk zelf mogelijk meer ruimte voor een goede inpassing van het plan worden gevonden. Aanleg van de weg onderlangs hoort strikt genomen niet tot de dijkverbetering. De Commissie constateert derhalve dat realisatie van de variant met de weg langs de dijkvoet mede afhankelijk is van de tijdige (financiële) participatie van de betrokken belanghebbenden/overheden.

Gronddepots

De huidige dijk kent plaatselijk een uitzonderlijk breed profiel dat is ontstaan door het deponeren van grond die vrijkwam bij de verbeteringswerken van de Maas in de jaren dertig. In het MER is de cultuurhistorische en/of landschappelijke waarde van deze 'gronddepots' niet benoemd. Impliciet kan uit het dijkontwerp worden afgeleid dat het handhaven van de bomerijen (die uit dezelfde periode dateren) van groter belang wordt geacht dan het handhaven, versterken of als uitgangspunt hanteren van de karakteristiek van de gronddepots uit de

1 Zie bijvoorbeeld inspraakreacties nrs. 1, 3, 7, 8, 10 en 12 (bijlage 4).

jaren dertig. De Commissie acht een meer expliciete waardetoedeling van de cultuurhistorische en landschappelijke elementen die zijn ontstaan door Maas-kanalisatiewerken, ook in het bredere verband van het gehele Maas-traject, van belang.

Effectenbeoordeling en hanteren toetsingscriteria

In hoofdstuk 6 van het MER is een consistente reeks van aspecten gebruikt om de effecten van varianten te beschrijven en te beoordelen. Per aspect en per deelsectie is een analyse gemaakt van de effecten. Opvallend daarbij is dat per deelsectie geen herkenbare toetsing van de effecten voor alle criteria^{2]} is opgenomen. Blijkbaar is een selectie gemaakt naar 'ingrijpende criteria', zoals bijvoorbeeld 'vernietiging van dijkvegetatie' (projectnota/MER, pagina 84). Daardoor is het totaaloverzicht van effecten in tabel 6.26 op pagina 96 geen volledige weergave van de effecten (positieve en negatieve). Ook als niet wordt gescoord op een criterium is het voor de informatie-overdracht van belang dat dit expliciet wordt vermeld. Het uiteindelijke resultaat van de beoordeling biedt naar het oordeel van de Commissie wel een voldoende onderbouwing voor de gemaakte keuzen uit varianten.

Compensatie

De mogelijkheden voor natuurcompensatie in de Middelwaard zijn in het MER voldoende beschreven.

Kaartmateriaal

Als bijlage bij de Projectnota/MER is een uitgebreide set plankaarten meegEZonden op gedetailleerde schaal. De Commissie acht het zeer wenselijk dat in toekomstige MER'en, ter ondersteuning van de tekst, ruimer gebruik wordt gemaakt van kaartmateriaal. Te denken valt aan bovenaanzichten en dwarsprofielen voor representatieve situaties en voor knelpunten, waaruit het verschil tussen de huidige en toekomstige situatie blijkt.

3. AANBEVELINGEN VOOR DE VERDERE BESLUITVORMING

Erosiebestendigheid

Bij het ontwerp is voor de erosiebestendigheid van de dijktaluds uitgegaan van de Leidraad Rivieren deel I. Over de erosiebestendigheid van grastaluds is sindsdien nieuw inzicht verkregen, gebaseerd op onderzoek. De kwaliteit van klei blijkt minder belangrijk te zijn dan de wijze van beheer. Bij het door de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW) uitgebrachte "*Technische rapport klei voor dijken*" (mei 1996) wordt in een bijgevoegde notitie (de dato 17-12-1996) hierover gezegd: "Uitgaande van een voldoende sterke grasmat is alle klei volgens NEN 5104 met minder dan 50% zand geschikt als deklaag voor groene dijken die belast worden door golven tot ca. 0,7 m."

2 In het MER wordt de term 'criteria' gehanteerd, waarin het in feite gaat om 'deelaspecten'. De Commissie heeft, om verwarring te voorkomen, in haar advies aangesloten bij de terminologie die in het MER is gehanteerd.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag te bevorderen dat de in het MER beschreven technische tekortkomingen in erosiebestendigheid en het daarop gebaseerde ontwerp, in samenhang met het beheer, opnieuw beschouwd worden in het licht van deze nieuwe inzichten. Daarbij moet worden nagegaan of dit kan leiden tot vermindering van vergraving.

Versterking ecologische structuur

In het MER is onderbelicht gebleven de mogelijke bijdrage van een specifiek dijkbeheer aan de ecologische infrastructuur. In het voorkeursalternatief zijn de binnentaluds bestemd voor agrarisch en gazonbeheer. De vraag is of deze, bij de dijkverbetering ongeroerd blijvende, steile zuidtaluds ook geschikt zijn om stroomdalvegetatie op te ontwikkelen. Ze kunnen dan bij een extensief beheer (droge grazige ruigte) tevens goede hoogwatervluchtplaatsen vormen. Schaduw en bladval van bomen op de buitenkruinlijn reiken niet tot aan de zuidhelling en vormen daarom geen belemmering voor de ontwikkeling van stroomdalflora.

Bij de dijkverbetering worden vochtige en natte biotopen aan de binnendijkvoet opgeruimd. Uit natuur-oogpunt heeft het handhaven of terugbrengen van natte biotopen (als onderdeel van de ecologische infrastructuur) zo dicht mogelijk aan de dijk de voorkeur boven compensatie met anderssoortige natuur buitendijks.

Het voorgestelde beheer van de binnentaluds is gebaseerd op het beleid van het Waterschap, zoals vastgelegd in een beheersvisie en -plan voor de Maasdijk tussen Boxmeer en Den Bosch (MER pagina 33).

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag om bij het besluit aan te geven of er meer mogelijkheden zijn voor een meer natuurgerichte inrichting en beheer van het binnentalud en voor het handhaven of terugbrengen van natte biotopen zo dicht mogelijk aan de dijk.

Bepanting

Veel aandacht is besteed aan het handhaven en/of herplanten van bomen. Daarmee wordt een goede invulling in het dijkverbeteringsplan gegeven aan de versterking van de huidige landschappelijke karakteristiek.

- De Commissie adviseert om bij de verdere besluitvorming de mogelijkheden te bezien van de herplant van bomen bij de jachthaven en bij de verdedigingswerken van Ravenstein en van het aanvullen van bomen langs de dijk tussen hmp 389 en 394³].

Kazemat in Middelwaard

Uit informatie in een inspraakreactie blijkt dat in het plan is opgenomen de sloop van de Rivierkazemat Ravenstein-Noord, gesitueerd in de Middelwaard⁴].

- De Commissie adviseert de waarde van de betreffende kazemat nader te beschrijven, alsmede te bezien welke mogelijkheden bestaan het object in het compensatieplan op te nemen.

3 Zie inspraakreacties nrs. 6, 8 en 10 (bijlage 4).

4 Zie inspraakreactie nr. 4 (bijlage 4).

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het
milieueffectrapport
Dijkverbetering Neerloon-Demen

(bijlagen 1 t/m 4)

groen

BIJLAGE I

Brief van het bevoegd gezag d.d. 27 januari 1997 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Provincie
Noord-Brabant

Dienst Waterstaat, Milieu en Vervoer

Provinciebus
Brabant 1
Correspondentie-adres
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Fax (073) 612 35 65
Telefoon (073) 681 28 12

Ons kenmerk: 424701
Uw kenmerk : -
Afdeling : WTR
Doorkiesnr.: 6808188
Bijlagen : 7
Datum : 27 januari 1997
Onderwerp : Ontvangstbevestiging ontwerp-
Dijkverbeteringsplan, Project-
nota/MER.

De Commissie voor de
Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
aanvaard:	29 JAN. 1997
nummer:	115-97
tel. nr.:	688-45 (41/m 44) 78
kopie naar:	Dr. S. pres. bib

Geachte commissie,

Vooruitlopend op de bekendmaking en tervisielegging doen wij u hierbij in 7-voud toekomen het Milieu-effectrapport van het waterschap De Maaskant, ten behoeve van de verbetering van het gedeelte van de Maasdijk Neerloon-Demen, gelegen tussen hmp 360 en 423 in de gemeente Ravenstein.

Tevens treft u aan het op het Milieu-effectrapport gebaseerde ontwerp-Dijkverbeteringsplan.

Het Milieu-effectrapport, het ontwerp-Dijkverbeteringsplan en de afschriften van de aanvragen voor de overige besluiten zijn op 2 januari 1997 bij ons ingekomen.

Van de bekendmaking en tervisielegging verwachten wij u binnen 3 weken in kennis te kunnen stellen.

Wij verzoeken u ons te adviseren over de volledigheid en de juistheid van het Milieu-effectrapport. Om zoveel mogelijk te kunnen voldoen aan de termijnen in de Wet op de waterkering, verzoeken wij u op voorhand te streven naar een zo spoedig mogelijke reactie na afloop van tervisietermijn.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,
het hoofd van het bureau Waterschappen,

mr. J.A.Th.M. de Visser.

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de toetsingsprocedure in Staatscourant nr. 39 d.d. 25 februari 1997

Dijkverbetering Neerloon-Demen

Milieu-effectrapportage/ontwerp-plan

Gedeputeerde staten van Noord-Brabant maken getelt op de Procedure Dijkverbeteringen Noord-Brabant en artikel 7.20 van de Wet milieubeheer als (coördinerend) bevoegd gezag het volgende bekend.

Het bestuur van het waterschap De Maaskant te Oss heeft op 2 januari 1997 een ontwerp-dijkverbeteringsplan bij ons college ingediend, alsmede het daarvoor opgestelde milieu-effectrapport, ten behoeve van de verbetering van het gedeelte van de Maasdijk Neerloon-Demen, gelegen tussen hmp 360 en 423 in de gemeente Ravenstein.

Tevens zijn afschriften ontvangen van de aanvragen van het waterschap voor de overige besluiten die nodig zijn met het oog op de uitvoering van het ontwerp-dijkverbeteringsplan.

Het betreft de aanvragen aan:

- Minister van Verkeer en Waterstaat, voor:
 - vergunning ingevolge de Rivierenwet, voor werkzaamheden in het winterbed;
- Burgemeester en wethouders van Ravenstein, voor:
 - een aanlegvergunning, voor het geheel van de dijkverbeteringswerken onder Ravenstein;
 - vergunning ingevolge de Algemene Plaatselijke Verordening, voor het roeien van beplanting langs de Maasdijk;
 - een sloopvergunning ingevolge de Bouwverordening, voor het verwijderen van een tunnel, de portierstoge en fietsenstalling bij het bedrijf Koudejs Wouda;
 - vergunning ingevolge een bouwvergunning, voor inpassing van en werkzaamheden aan het kruisbeeld in Neerloon;
 - vergunning ingevolge de Wegenwet, voor aanpassingen aan wegen.
 - een bouwvergunning, voor het plaatsen van damwandprofielen en het oprichten van een muurtje onder Ravenstein.

Uit het ontwerp-dijkverbeteringsplan en het milieu-effectrapport blijkt welke gevolgen de uitvoering van de dijkverbetering heeft en hoe rekening is gehouden met de betrokken belangen. Verder worden in of bij het ontwerp-dijkverbeteringsplan de gronden/eigendommen aangegeven die het waterschap nodig heeft om de dijkverbetering te kunnen uitvoeren.

Het ontwerp-dijkverbeteringsplan, het milieu-effectrapport, de aanvragen voor de overige besluiten en overige stukken liggen met ingang van 26 februari 1997 gedurende vier weken ter inzage in:

- het gemeentehuis van Ravenstein, op werkdagen tijdens de daarvoor gebruikelijke tijden;
- de bibliotheek van het provinciehuis, Brabantlaan 1 te 's-Hertogenbosch, tijdens kantooruren;
- het kantoor van het waterschap De Maaskant te Oss, op werkdagen tijdens de daarvoor gebruikelijke tijden.

Inspraak

Eenieder kan vanaf 26 februari 1997 gedurende de termijn van teinzagelegging (t/m 25 maart 1997) schriftelijke opmerkingen over het ontwerp-plan (inclusief de aanvragen voor overige besluiten) en het milieu-effectrapport inbrengen bij Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch, onder vermelding van "dijkverbetering Neerloon-Demen".

Degene die opmerkingen inzendt kan verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Op dinsdag 11 maart 1997 om 20.00 uur wordt in zaal Vidi Reo, Van Kesselplaats 1-2 te Ravenstein een openbare hoorzitting gehouden waarop eenieder mondeling opmerkingen kan inbrengen over het ontwerp-plan (inclusief de aanvragen voor overige besluiten) en het milieu-effectrapport. Mondelinge opmerkingen kunnen verder gedurende de teinzagetermijn naar voren worden gebracht door telefonisch contact op te nemen met de aan het slot van deze publicatie genoemde provinciale contactpersoon.

De provincie zal over de inhoud van het milieu-effectrapport worden geadviseerd door de landelijke Commissie MER. Over het milieu-effectrapport en het ontwerp-dijkverbeteringsplan zal voorts advies worden gevraagd aan de provinciale Coördinatiecommissie voor dijkverbeteringsplannen (CCD). Deze laatste commissie zal genoemde stukken behandelen in een openbare vergadering die op donderdag 27 maart 1997, om 9.00 uur zal worden gehouden in het provinciehuis te 's-Hertogenbosch. Nadere informatie over deze vergadering is te verkrijgen bij de heer J. Sonnevijle, tel. 073-6808162.

Deze bekendmaking en de te houden zitting vinden mede plaats op initiatief van het waterschap in het kader van de door hen te houden inspraak ex artikel 79 Waterschapswet. Meer informatie over het plan en/of de verdere procedure kunt u opvragen bij waterschap De Maaskant (tel. 0412 - 698300) en/of bij de provincie Noord-Brabant, de heer J. v. Lamoën (tel. 073 - 6808188).

's-Hertogenbosch, februari 1997

Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Waterschap de Maaskant

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Besluit: goedkeuring van het dijkverbeteringsplan ingevolge artikel 7 van de Wet op de Waterkeringen

Categorie Besluit m.e.r.: 12.1

Activiteit: Het voornemen betreft de verbetering van het dijktraject Neerloon-Demen (hmp 360-423). Het dijktraject bevindt zich op de linker Maasoever ter hoogte van Ravenstein en bestaat uit de dijkvakken Neerloon, Ravenstein en Demen.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 5 april 1995

richtlijnenadvies uitgebracht: 12 juni 1995

richtlijnen vastgesteld: 23 augustus 1995

bekendmaking MER: 11 maart 1997

toetsingsadvies uitgebracht: 15 april 1997

Bijzonderheden: De Projectnota/MER bevat naar het oordeel voldoende informatie voor de besluitvorming. De Commissie adviseert onder meer om:

- een meer expliciete waardering van de cultuurhistorische en landschappelijke elementen die zijn ontstaan door Maaskanaliseringswerken, ook in het bredere verband van het gehele Maas-traject;
- de in het MER beschreven technische tekortkomingen ten aanzien van erosiebestendigheid en het daarop gebaseerde ontwerp, in samenhang met het beheer, nog eens te beschouwen in het licht van deze nieuwe inzichten over erosiebestendigheid in het door de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW) uitgebrachte "*Technische rapport klei voor dijken*" (mei 1996) en de daarbij horende notitie (d.d. 17-12-1996).
- aan te geven wat de mogelijkheden zijn voor een meer natuurgerichte inrichting en beheer van het binnentalud.

Samenstelling van de werkgroep:

drs. J.A.A.M. Leemans

prof.dr.ir. F.M. Maas

drs. L. Prins

ir. G.J. Schiereck

dr. J.T. de Smidt (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. A.L. Vernooij

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	970319	A. van den Wollenberg	St. Agatha	970402
2.	970320	ABAB Accountants-Belasting adviseurs-Juristen	Wijchen	970402
3.	970320	Stichting Rechtsbijstand	Tilburg	970402
4.	970319	Mevrouw R. Timmers	St. Agatha	970402
5.	970321	D.G.J. Broekmans	St. Agatha	970402
6.	970320	Stichting Rechtsbijstand	Tilburg	970402
7.	970325	Theofaan centrum voor hulpverle- ning aan blinden en slechtzienden	Grave	970402
8.	970321	R.H.M. Crouwers	Katwijk	970402
9.	970323	J.L.W, en J.H.L.M. Nielen	Katwijk Cuyk	970402
10.	970312	Verslag van de inspraakavond te Cuijk	Cuijk	970402